

Sygn. akt II Ca 456/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Gamrat - Kubeczak
Sędziowie:	SO Wiesława Buczek - Markowska (spr.) SR del. Katarzyna Longa
Protokolant:	sekr. sądowy Agnieszka Klepacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 stycznia 2014 roku w S.

sprawy z powództwa **F. A. (1)**

przeciwko **Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B.**

o ustalenie

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Myśliborzu

z dnia 12 lutego 2013 r., sygn. akt I C 767/12

1. **oddala apelację,**

2. **odstępuje od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego należnymi stronie pozwanej.**

Sygn. akt II Ca 456/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Myśliborzu po rozpoznaniu sprawy z powództwa F. A. (1) przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. o ustalenie – oddalił powództwo.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł o następujący stan faktyczny i ustalenia prawne:

Powód F. A. (1) nie jest członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. od dnia wykreślenia go z rejestru członków Spółdzielni na podstawie uchwały Zarządu Spółdzielni z dnia 18 kwietnia 2006 r., podjętej w związku z oświadczeniem powoda o wystąpieniu ze spółdzielni. Rada Nadzorcza Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B., uchwałą nr 3/ (...) z dnia 26 czerwca 2009 r. wprowadziła regulamin rozliczania kosztów dostawy ciepła do budynków i dokonywania

rozliczeń z mieszkańcami lokali za centralne ogrzewanie i podgrzanie wody, stanowiący załącznik do tej uchwały. Regulamin obowiązuje od dnia 01 lipca 2009 r.. Powód F. A. (1) w dniu 23 lipca 2009 r. pozwem wniesionym do Sądu Okręgowego w Szczecinie skierowanym przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. wniósł o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej nr 3/I/2009 r. z dnia 26 czerwca 2009 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu rozliczenia kosztów dostawy ciepła do budynków i dokonywania rozliczeń z użytkownikami lokali za centralne ogrzewanie i podgrzanie wody. Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2010 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie w sprawie o sygn. I C 713/09 oddalił powództwo, a wyrokiem z dnia 29 grudnia 2010 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie I ACa 580/10 oddalił apelację powoda F. A. (1) wniesioną od powyższego wyroku Sądu Okręgowego.

Zgodnie z pkt 1.1 Regulaminu z dnia 26 czerwca 2009 r. rozliczenie kosztów ciepła w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. prowadzone jest w oparciu o opomiarowany system rozliczeń. Zgodnie z pkt 1.2 Regulaminu wszyscy użytkownicy lokali w zasobach powodowej Spółdzielni, mają bezwzględny obowiązek umożliwić zamontowanie podzielników kosztów lub urządzeń pomiarowych. Natomiast w myśl pkt 1.11 ppkt a) tego Regulaminu jeśli w lokalu z przyczyn zależnych od użytkownika lokalu, nie ma zainstalowanych podzielników kosztów lub indywidualnych urządzeń pomiarowych, to koszty zmienne zużycia ciepła (na cele c.o.) określa się szacunkowo, jako iloczyn powierzchni użytkowej lokalu i 500% średniego rocznego kosztu zmiennego brutto ogrzewania 1 m kwadratowego budynku w okresie rozliczeniowym. Współczynnik 500% przy wyliczaniu średniego rocznego kosztu zmiennego, Spółdzielnia wprowadziła na podstawie analiz indywidualnych kosztów ogrzewania mieszkań - w tym mieszkania pozwanych - przy wzięciu pod uwagę najwyższych kosztów ogrzewania. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w B. nie jest wytwórcą energii cieplnej i nabywa ciepło od dostawcy: Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. będącego operatorem kotłowni komunalnej położonej w B..

Na rozprawie w Sądzie Rejonowym w Myśliborzu w dniu 31 maja 2012 r. w sprawie o sygn. akt: I C 159/11 z powództwa F. A. (1) przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. o ustalenie opłat za centralne ogrzewanie powód oświadczył, iż podtrzymuje swoje stanowisko określone w jego piśmie, które wpłynęło do akt sprawy - w sprawie cofnięcia powództwa i zrzeczenia się roszczenia. Sąd uwzględniając wskazane stanowisko powoda postanowieniem wydanym na tej samej rozprawie na podstawie art. 355 § 1 kpc umorzył postępowanie.

Wyrokiem z dnia 12 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Myśliborzu I Wydział Cywilny w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w B. przeciwko F. A. (1) i H. A. zasądził od nich solidarnie na rzecz powodowej Spółdzielni kwotę 11.243,59 złotych z odsetkami ustawowymi z tytułu nieuregulowanego czynszu oraz opłat za centralne ogrzewanie za sezony grzewcze w latach: 2009 – 2012, oraz koszty procesu. W uzasadnieniu wyroku Sąd podniósł, że powodowa Spółdzielnia jest odbiorcą energii cieplnej na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Przymiotu takiego nie posiadają natomiast właściciele lokali mieszkalnych pozostających w zasobach Spółdzielni, albowiem nie łączy ich bezpośrednio umowa z przedsiębiorstwem energetycznym na dostawę energii cieplnej. Sąd przyjął, że zarzuty pozwanych dotyczące stosowania przez powodową Spółdzielnię zawyżonych stawek opłat za energię ciepłą są bezzasadne. Wyrok jest nieprawomocny.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż powyższym dowodom dał wiarę w całości. Zasadnicze ustalenia zostały przyznane przez obie strony postępowania, jak i znalazły oparcie w zgromadzonych w sprawie dokumentach, oraz orzeczeniach sądowych. Zdaniem Sądu dowody te są wystarczające do prawidłowego rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2003 r., Nr 119, poz. 1116 z późn. zmianami) i podkreślił, iż materiał dowodowy zebrany w niniejszym postępowaniu nie pozwala na przyjęcie, iż stanowi on podstawę do uwzględnienia żądania powoda o ustalenie wysokości opłat za centralne ogrzewanie, albowiem pozwanej Spółdzielni przysługuje na podstawie przepisów art. 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych uprawnienie do żądania zapłaty za dostarczenie ciepła poprzez instalację centralnego ogrzewania do przedmiotowego lokalu powoda w określonej przez niego wysokości, a na powodzie spoczywa obowiązek uczestniczenia w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na jego lokal (w tym kosztów centralnego ogrzewania), eksploatacją i utrzymaniem

nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni przez uiszczanie opłat zgodnie z postanowieniami Statutu pozwanej Spółdzielni.

Przy czym Sąd Rejonowy podkreślił, iż w sprawie - zdaniem tego Sądu - należało przede wszystkim zbadać istnienie merytorycznej przesłanki interesu prawnego powoda, gdyż zgodnie z treścią art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Powództwo będzie zatem oddalone, jeżeli powód nie ma interesu prawnego do jego wytoczenia, lub jeżeli interes taki istnieje, ale twierdzenie powoda o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego okaże się bezzasadne. Sąd I instancji wskazał, iż przez interes prawny w rozumieniu przepisu art. 189 kpc rozumieć należy istniejącą po stronie podmiotu prawa chęć uzyskania określonej korzyści w sferze jego sytuacji prawnej, co niewątpliwie zdaniem Sądu nie ma miejsce w niniejszej sprawie, gdyż zgodnie ze wskazanym wyżej przepisem art. 4 ust. 1¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych powód jest obowiązany do uczestniczenia w pokrywaniu kosztów związanych z eksploatacją i utrzymaniem należącego do niego lokalu w B., przy ul. (...), w tym również opłat za centralne ogrzewanie. Powód nie może zatem uzyskać żadnej korzyści w sferze jego praw w omawianym zakresie, gdyż ustalenie istnienia czy też wysokości opłat za ogrzewanie lokalu jest w świetle powyższych ustaleń faktycznych, bezprzedmiotowe ze względu na to, że wysokość tych opłat została już ustalona przez podmiot uprawniony do tego na podstawie wskazanej ustawy, oraz Statutu Spółdzielni i (...), wskazanych powyżej w ustaleniach faktycznych w sprawie – pozwaną Spółdzielnię. Sąd Rejonowy przytoczył stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w pkt 1 wyroku z dnia 14 marca 2012 r., sygn. II CSK 252/11, interes prawny, o którym mowa w art. 189 k.p.c., należy pojmować jako interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych, który z reguły występuje w sytuacjach, w których zachodzi obiektywna niepewność co do prawa lub stosunku prawnego z przyczyn natury faktycznej lub prawnej. Interes prawny wyraża się wówczas w usunięciu stanu niepewności. [...] LEX nr 1169345

W niniejszej sprawie takiej niepewności zdaniem Sądu nie ma, gdyż, jak to już wyżej wskazano, pomiędzy stronami postępowania istnieje stosunek prawny polegający na obowiązku pozwanej Spółdzielni dostarczania energii cieplnej do lokalu powoda, oraz zobowiązaniu powoda do uiszczania wykazanych opłat za dostarczanie do lokalu określonych mediów. Powoda występującego z powództwem o udzielenie ochrony prawnej na podstawie art. 189 kpc obciąża obowiązek wykazania faktów uzasadniających interes prawny, o którym mowa w tym przepisie (art. 6 k.c.). Wobec przyjętych przez Sąd ustaleń faktycznych powód nie wywiązał się ze wskazanego obowiązku, nie podając faktów wskazujących na istnienie interesu prawnego po jego stronie w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu ustalenia te bez wątpliwości wskazują na okoliczność przeciwną - brak interesu prawnego powoda w dochodzeniu roszczenia będącego przedmiotem niniejszego postępowania (ustalenia wysokości opłat za centralne ogrzewanie). Niezależnie od powyższego Sąd Rejonowy zauważył, że żądanie powoda określone w pozwie dotyczy ustalenia wysokości opłat za okres 2009 – 2011, gdzie powód wskazuje nawet kwotę 8.175,06 zł, jaką pozwana Spółdzielnia obciąża go z tytułu zaległości istniejących po stronie powoda wobec pozwanej ze względu na korzystanie z dostarczania przez pozwaną określonych mediów do lokalu powoda w tym okresie (k. 2, 2v akt). Natomiast do pisma procesowego powoda z dnia 11 lutego 2013 r. zostały dołączone dokumenty, które dotyczą wcześniejszego okresu korzystania (lata 2003 – 2007) z dostarczanej przez pozwaną energii cieplnej do lokalu powoda (karty 183 – 189, 192). Powoduje to zdaniem Sądu poważną rozbieżność pomiędzy okresem wskazanym w pozwie a okresem, którego dotyczą złożone przez powoda do akt dokumenty, i uniemożliwia ewentualne dokonywanie ustaleń w zakresie wysokości opłat za centralne ogrzewanie. Sąd Rejonowy podniósł że - stosownie do ustaleń faktycznych - wysokość opłat za centralne ogrzewanie dla przedmiotowego lokalu należącego do powoda i H. A. i związanych z tymi opłatami zaległości została już ustalona w innym postępowaniu toczącym się przed tut. Sądem w sprawie o sygn. I C 390/12 z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. przeciwko F. A. (1) i H. A.. W wyniku tego postępowania Sąd przyjął, że zarzuty pozwanych dotyczące stosowania przez powodową Spółdzielnię zawyżonych stawek opłat za dostarczoną do ich lokalu energię cieplną i stosowanej metody rozliczeniowej na podstawie regulaminu Spółdzielni są bezzasadne. Tylko bowiem w tym postępowaniu powód miał prawo wnosić zarzuty przeciwko żądaniu zapłaty na rzecz Spółdzielni oparte na kwestionowaniu wielkości pobranej energii cieplnej, wysokości opłaty i metody jej naliczania. Nie przysługuje zatem powodowi odrębne i samodzielne roszczenie dochodzone w niniejszym procesie ustalające wysokość należnej od niego opłaty za wskazany okres rozliczeniowy. Wszystko to wskazuje na brak interesu prawnego powoda w żądaniu

ustalenia. Brak interesu prawnego występuje zawsze wtedy, gdy stan niepewności może być usunięty w drodze dalej idącego powództwa o świadczenie lub bądź w drodze podjęcia obrony w toku już wytoczonej sprawy o świadczenie. (wyrok SN z dn. 29.02.1972 r. I CR 388/71, oraz z dn. 04.03.2011 r. I CSK 351/10 i z dn. 16.04.2010 r. IV CSK 453/09). Ze względu na to, iż w przedmiotowej sprawie powód F. A. (1) „przegrał” sprawę, Sąd na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. włożył na niego obowiązek zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanej Spółdzielni.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód wnosząc o jego zmianę lub skierowanie do ponownego rozpatrzenia.

W uzasadnieniu podkreślił, iż spór o ustalenie trwa od roku 2006. Wskazał, iż pomimo wielu toczących się spraw najważniejsza dla niego jest sprawa o ustalenie wysokości opłat za centralne ogrzewanie. Wskazał, iż nie wyjaśnienie tej kwestii blokuje mu skutecznie wykup mieszkania w odrębną własność, otwiera wieczne zadłużenie, prowadzi do utraty mieszkania i części emerytury.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się nieuzasadniona.

Przede wszystkim podkreślić należy, iż w ramach wywiedzonego powództwa F. A. (2) domagał się ustalenia wysokości opłaty za centralne ogrzewanie w jego mieszkaniu za okres 2009 – 2011 oraz zasad rozliczania mieszkania w oparciu o ustawę prawo energetyczne.

Wydając wyrok w niniejszej sprawie Sąd Odwoławczy miał na uwadze okoliczność, iż wyrokiem z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie I C 390/12 Sąd Rejonowy w Myśliborzu po rozpoznaniu powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. przeciwko F. A. (1), H. A. o zapłatę za zaległości z tytułu nieuregulowanego czynszu oraz opłat za centralne ogrzewanie za sezony grzewcze 2009/2010 oraz 2010/2011 – zasądził solidarnie od pozwanych F. A. (1) i H. A. na rzecz powódki Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w B. kwotę 11.243,59 złotych z odsetkami ustawowymi liczonymi od kwot: 8.175,06 złotych od dnia 29 marca 2012 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 3.068,53 złotych od dnia 16 października 2012 roku do dnia zapłaty; zasądził solidarnie od pozwanych F. A. (1) i H. A. na rzecz powódki Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w B. kwotę 2.417 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. W wyniku rozpoznania apelacji pozwanych wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w sprawie sygn. akt II Ca 228/13 uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Myśliborzu do ponownego rozpoznania. Podstawą powyższego rozstrzygnięcia okazało się zupełnie pominięcie przez Sąd Rejonowy oceny ważności uchwały rady nadzorczej pozwanej spółdzielni, regulującej zasady naliczania opłat za centralne ogrzewanie i dostarczanie ciepłej wody kwestionowanej przez pozwanych.

Powyższe zatem w sposób oczywisty wskazuje, iż Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę z powództwa Spółdzielni o zapłatę z tytułu zaległości m.in. za centralne ogrzewanie za lata 2009/2010 i 2010/2011 dokona oceny prawidłowości pobierania opłat od apelującego, a w szczególności zgodności z prawem uchwał w oparciu o które spółdzielnia ustala wymiar opłaty za centralne ogrzewanie. Nie ulega zatem wątpliwości, iż w ramach ponownego rozpoznawania sprawy przed rozstrzygnięciem zasadności żądania, Sąd Rejonowy zobligowany jest de facto do ustalenia rzeczywistej wysokości opłaty za centralne ogrzewanie w mieszkaniu apelującego oraz ocenić zasady prawidłowości rozliczeń stosowanych przez pozwaną m.in. w oparciu o ustawę prawo energetyczne.

W ocenie Sądu II instancji, mając na uwadze przytoczony powyżej przebieg postępowania w sprawie I C 390/12 (obecnie toczy się ona pod sygn. akt 690/13), w tych też okolicznościach rację należy przyznać Sądowi Rejonowemu, iż powództwo o ustalenie wywiedzone w ramach niniejszego postępowania podlegało oddaleniu, albowiem powodowi przysługuje dalej idąca obrona w toku sprawy z powództwa Spółdzielni.

Zgodnie bowiem z treścią art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

W doktrynie jest kwestią sporną rozumienie pojęcia „interesu” prawnego. Nie ma bowiem jednolitej definicji tego pojęcia. Jednakże nie jest sporne, że interes prawny powoda jest przesłanką materialnoprawną powództwa o ustalenie, a zatem stwierdzenie jego braku na etapie merytorycznego rozpatrywania sprawy powoduje oddalenie powództwa o ustalenie z powodu jego bezzasadności. Z uzasadnienia uchwały 7 sędziów SN z dnia 30 grudnia 1968r. wynika, że decydujące znaczenie dla korzystania z powództwa o ustalenie prawa lub stosunku prawnego ma wyłącznie interes prawny powoda (OSNCP 1969, nr 5, poz. 85). Interes prawny musi istnieć obiektywnie, ale samo jego istnienie nie jest przesłanką uzasadniającą uwzględnienie powództwa, a jedynie kryterium umożliwiającym dalsze badanie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego (por. J.Gutoski w Komentarzy do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza, postępowanie rozpoznawcze pod red. T.Erecińskiego, tom I wydanie 4, Warszawa 2002, teza 7 do art. 189). Interes prawny w rozumieniu przepisu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa. Niepewność ta powinna być jednak obiektywna, czyli winna zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powoda. Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc występuje tylko wówczas, gdy zachodzi potrzeba jego ochrony prawnej (uzasadnienie uchwały SN z 25 stycznia 1995r. III CZP 179/94, OSNC 1995, z.5, poz. 76). Nie istnieje natomiast taki interes w okolicznościach ukształtowanych jednoznacznie stanem prawnym i niekwestionowanymi zdarzeniami prawnymi. Istnienie tak rozumianego interesu prawnego powinien wykazać powód (wyrok SN z dnia 21 lutego 1997r. II CKU 7/97, Prokura i Prawo (...)).

Co istotne jednak przesłanka ta, nie jest spełniona wówczas, gdy występuje równocześnie możliwość innej formy ochrony prawnej, w tym potwierdzenia istnienia stosunku prawnego w innym procesie cywilnym (wyrok SN z dnia 29 marca 2001r. I PKN 333/00, Prokura i Prawo 20002/2/43, z dnia 6 czerwca 1997r. II CKN 201/97, Monitor Prawniczy 1998/2/3).

Skoro zarzuty i twierdzenia zgłoszone w ramach niniejszego powództwa o ustalenie apelujący może zgłosić w innym toczącym się już procesie cywilnym - powództwie o zapłatę wytoczonym przeciwko niemu przez Spółdzielnię – to rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego uznać należy za słuszne.

Tym bardziej, że w ramach wytycznych Sądu Okręgowego, wydanych w sprawie I C 390/12 (obecnie sygn. akt I C 690/13), Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu tej sprawy, będzie musiał się zająć, w oparciu o art. 189 kpc w zw. z art. 58 kc, oceną prawidłowości pobierania opłat od apelującego, a w szczególności zgodności z prawem uchwał (w tym Regulaminu spółdzielni z 2009 roku), w oparciu o które spółdzielnia ustaliła wymiar opłaty za centralne ogrzewanie oraz ocenić zasady prawidłowości rozliczeń stosowanych przez pozwaną m.in. w oparciu o ustawę prawo energetyczne. To w tej sprawie powód będzie mógł – w ramach przysługującego mu prawa do obrony - podjąć wszelkie działania, aby wykazać, czy przyjęte zasady rozliczeń za centralne ogrzewanie, w tym przyjęcie kwestionowanego przez powoda mnożnika „x 500%”, jest zgodne z prawem.

Natomiast w niniejszej sprawie prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, że powód nie posiada interesu prawnego w żądaniu ustalenia wysokości opłaty za centralne ogrzewanie w jego mieszkaniu za okres 2009 – 2011 oraz zasad rozliczania mieszkania w oparciu o ustawę prawo energetyczne.

Mając na uwadze powyższe na mocy art. 385 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach wydano w oparciu o treść art. 102 k.p.c., bowiem – w ocenie Sądu Okręgowego - okoliczności rozpoznawanej sprawy przemawiały za przyjęciem, że w postępowaniu apelacyjnym zaistniał wypadek szczególnie uzasadniony, dający podstawę do zastosowania wobec powoda zasady słuszności wynikającej z tego przepisu. Sąd ten miał na uwadze przede wszystkim trudną sytuację życiową i materialną powoda, a także fakt choroby nowotworowej żony oraz podeszły wiek powoda. Te okoliczności, w świetle zasad współżycia społecznego, uzasadniały możliwość odstąpienia od obciążania go kosztami postępowania apelacyjnego.